

RAUTAVAARA-SAVOTTA: LAAJAKAISTAKUNTA KEHITTYY JA ON IHMISTÄ LÄHELLÄ

Kuntien toimintaympäristö muuttuu voimakkaasti ja usein vaikeasti ennakoitavilla tavoilla. Onkin tärkeää pyrkiä hahmottamaan, miten toimintaympäristön muutokset vaikuttavat kuntien toiminta-edellytyksiin, kuinka muutosilmiöt kohtaavat paikalliset olosuhteet ja ihmisten jokapäiväisen arkielämän sekä millaisia kehityspolkuja erilaisille kunnille ja seuduille muutoksissa avautuu.

Tulevaisuus näyttäytyy helposti pakkojen ja uhkien määrittämänä. Sitä ei kuitenkaan ole annettu, vaan sitä tehdään joka päivä. Tulevaisuus ei ole pelkkiä uhkia, vaan se tarjoaa myös uusia mahdollisuuksia. Näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen ja uhkien välttäminen ovat kuntamme päätöksenteon suuria haasteita.

RAUTAVAARA-SAVOTAn selkeä yhteinen päämäärä on pitää Rautavaaran kunta itsenäisenä kuntana. Yhteistyötä eri tahojen kanssa tehden tuotamme kuntalaisten palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti. Kansanomaisesti sanottuna: *Jauhoja on riittävästi ja ne ovat hyvänlaatuisia.*

Rautavaara-päivien teema 2012 on **Pihkassa Kotiseutuun: Paluumuutto ja kunnan markkinointi** eri järjestöjen kanssa kantaa hedelmää. Kun on asiansa osaavia vetäjiä, kaikki lähtevät mukaan tekemisen meininkiin. Yhteistyö on aina ihmisten työtä. Ihmiset tekevät yhteistyötä, jos heillä on samansuuntaiset tavoitteet, halu ja tahto.

RAUTAVAARA-SAVOTASSA voimme todeta, että kunnan ja kansalaisjärjestöjen vahvalle kumppanuudelle on tilausta. Kuntamme hyvinvoinnin ja elämän laadun turvaamisessa ja parantamisessa tarvitaan kunnan asukkaiden ja eri järjestöjen välistä yhteistyötä.

Yhteistyötoiminta on erityisen tarpeellista erityisesti nyt, kun kuntalaisten tarpeiden tyydyttämiseen on niukalti voimavaroja ja väestö vähenee sekä veli valtion säästötoimet purevat.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma julkaistiin 22.6.2011 ja se on voimassa neljä (4) vuotta. Kunnille ohjelma tuo enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Ohjelmaan kirjoitettu kuntapolitiikka näyttää edelleen sumuiselta ja aika pilviseltä. Valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset aiheuttavat kunnille merkittäviä sopeuttamis- ja veronkorotustoimia.

Esim. Maan hallitus leikkasi vuoden 2013 kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävien rahoitusta 141 euroa/asukas. Tämä tekee esim. Kuopiolle 13.738.053 euroa, Nilsiälle 916.359 euroa, Kaaville 477.285 euroa, Juankoskelle 725.586 euroa ja Rautavaaralle 260.568 euroa etc. Mitään emme voineet.

On päivän selvää, että hallinto- ja aluekehityksen ministeriryhmän 27.6.2012 esittämät kuntuudistuksen kriteerit:

- väestöpohja (20.000 asukasta ja lapsia syntyy alle 50 vuodessa),
- työpaikkaomavaraisuus (oltava vähintään 80%),
- työssäkäynti- ja yhdyskuntarakenne (pendelöinti vähintään 35% keskuskuntaan) ja
- kuntatalous (kriisikunnan tunnusluvut) tulkitaan pakkolaiksi.

Jo yksikin kuntaliitostarvetta osoittavan kriteerin täytyminen osoittaa kunnan liitostarpeen.

Kunnat saavat ottaa kantaa kriteereihin syksyllä. Uuden rakennelain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2012 mennessä. Rakennelaki korvaa PARAS-puitelain. Tulevat kuntavaalit 28.0.2012 ovat erittäin tärkeitä.

Mielestäni kuntaliitokset ja yhteistyöalueet luovat vain entistä suuremman palvelutuotantomonopolin. Monopoleja pöhöttämällä ei synny tehokkuutta. Vai oletko sitä mieltä, että yritysten välinen kilpailu nostaa hintoja ja parempi olisi, jos meillä olisi koko Pohjois-Savossa esimerkiksi vain yksi lehti Pitäjäläinen, yksi ruokakauppaketju Prisma, yksi LVI-yritys, yksi autoliike Hartikainen, yksi kunta Kuopio jne?

Sehän karsisi päällekkäisyyttä, laskisi yksikköhintoja ja turvaisi palvelut koko Pohjois-Savossa. Lähipalvelut ja lähidemokratia kasvaisi. Vai kävisikö päinvastoin? SouWhat? Rautavaaran laajakaistakunnassa ei täyty väestöpohja, mutta kriteereistä poikkeaminen on mahdollista mm. harvan asutuksen ja toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen perusteella.

Onko tosiaan Savossa sellainen tapa, että köyhän eväät syödään aina ensiksi?

Hallinnon ja aluekehittämisen ministeriryöryhmän (HALKE) päätti hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkusen (kok) johdolla hyväksyä kuntarakenteen uudistamista ohjaavat kriteerit keskiviikkona 27.6.2012.

Kuntaliitosselvitystarvetta ohjaavat kriteerit koskevat:

- väestöpohjaa,
- työpaikkaomavaraisuutta,
- työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennetta sekä
- kuntataloutta.

Jo yksikin kuntaliitostarvetta osoittavan kriteerin täytyminen osoittaa kunnan liitostarpeen. Kunta ei kuitenkaan voi jättäytyä selvityksen ulkopuolelle, vaikkei yksikään pääkriteeri osoita selvitystarvetta, mikäli alueella ei muutoin ole saavutettavissa toiminnallista kokonaisuutta.

Kriteerien pohjalta kunnat voivat käynnistää tarvittavat selvitykset sekä muodostaa uudet kunnat. Kriteerit toimivat pohjana hallituksen valmistelemalle rakennelaille, jonka on tarkoitus tulla voimaan viimeistään 1.5.2013.

Rautavaaran kunnanhallitus päätti 28.6.2012 todeta kuntarakenteen uudistamista ohjaavista kriteereistä seuraavaa:

1. hallinnon- ja aluekehityksen ministeriryöryhmän (HALKE) esittämät kriteerit kuntaliitosselvitys-alueiden määrittelyä varten ovat vaikeaselkoisia ja todella tulkinnanvaraisia.
2. Rautavaaran laajakaistakunnalla tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa kuntaliitosselvitys-alueiden määrittelyyn, jossa huomioidaan kunnan puitelain 5 §:n mukainen status (pitkät välimatkat ja harva-asutus).
3. Rautavaaran laajakaistakunnan kunnanvaltuusto on 10.4.2012 antamassaan lausunnossa Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän raportista uudistanut 13.2.2012 tekemänsä esityksensä valtiovarainministeriön kunnallishallinnon rakennetyöryhmälle, että kaikille maamme puitelain 5 §:n kunnille eli pitkien välimatkojen ja harvaanasutuille kunnille tulee laatia ERILLISOHJELMA, jolla turvataan lähipalvelut myös pitkien etäisyyksien olosuhteissa. Kuntien tulee päästä käytännössä kokeilemaan uudenlaisia toimintamalleja ja elinvoiman turvaamiseksi myös pitkien etäisyyksien olosuhteissa.

PARAS-puitelakien keskeisin tavoite on turvata palvelujen saatavuus ja saavutettavuus. Puitelaissa on määritelty 5 §:n säännöksen mukaisiksi pitkien etäisyyksien kunniksi maassamme 28 kuntaa, joista kolme (3) kuntaa on saaristolakuntia.

4. esitetyt numeeriset kriteerit antavat valtioneuvostolle erittäin laajat tulkintamahdollisuudet selvitysalueiden määrittelyssä. Kunnan mielestä poikkeusperustekriteerit koskevat Rautavaaran laajakaistakuntaa kaikilta osin: erityisen harva-asutus, pendelöintiä ei juurikaan ole, kunnan itsenäisyystahto ja sosiaalinen pääoma on vahva jne. **Eikä kunta aio ryhtyä lakkauttamaan itseään omilla päätöksillään.**

5. Rautavaaran laajakaistakunta on korostanut että kunnan alueelliset erityispiirteet tulee ottaa huomioon. Tästä syystä kunta ei hyväksy ik-kään mekaanista 20 000 asukkaan väestöpohjaa kuntarakenneselvityksen perustaksi. Rautavaaran laajakaistakunta on Pohjois-Savon ainoa kunta, joilla on puitelain 5 §:n mukainen status.

6. Rautavaaran laajakaistakunta korostaa, että pelkästään väestöpohjalla ei voida ratkaista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, vaan se edellyttää rahoitusjärjestelmien ja kuntien yhteistyön tiivistämistä.

7. Kunnan esittää, että maassa tulee saada aikaan selkeä ja avoin PERUSTERVEYDENHUOLLON ja ERIKOISSAIRAANHOIDON RAHOITUSJÄRJESTELMÄ vastaamaan kuntarakenteita ja edistämään sairaanhoidon edelleen nousevien kustannusten hallintaa ja vakautta.

8. Rautavaaran laajakaistakunta on korostanut, että kunta- ja palvelu-rakennemuutokset tulee toteuttaa paikallisista aloitteista ja paikallisilla päätöksillä. Niillä alueilla, joilla vahvoja peruskuntia ei synny, on tarve tiivistää kuntien yhteistyötä esimerkkinä 8 kunnan 1.1.2012 aloittanut KYSTERI eli perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin organisaatioon.

9. Rautavaaran laajakaistakunta on valmis panostamaan asiakaslähtöiseen palvelutuotantoon (laajakaistapeitto yli 80 %), jossa mahdollistetaan laajakaistan (valokuitu) myötä informaatio-tekniikan (ICT) laaja hyödyntäminen kuntalaisille yhteistyössä valtion viranomaisten ja yrittäjien sekä muiden toimijoiden ml. seurakunnat, kolmas sektori kanssa.

10. Laajakaista kaikille -hankkeen kokonaisinvestoinnit ovat kunnassa yhteensä 4.775.207 euroa: valtio + EU 58 %/2.060.840 euroa, Rautavaaran tietoverkko-osuuskunta (RTVO) 34% ja Rautavaaran kunta 8%/313.698,40 euroa

Kuntalaisille on valtion paikallishallinnon uudelleen organisoinnissa tullut kylmää kyytiä:

- vero toimisto, työvoimatoimisto, poliisi ja Kela
- Itä-Suomen joukkoliikenneverkko harvennuksessa meiltä vietiin joukkoliikenteen kannalta tärkein aamubussivuoro klo 8.55 Rautavaara-Hankamäki
- Ylä-Luostan kaupan asiamiespostin lakkauttaminen syyskuussa 2011 sai kyläläiset ja kunnan liikekannalle. Päätöstä Kuopion hallinto-oikeudesta odotellaan.

Tämäntapainen Rautavaara-päivät edistää paikkakuntamme vireyttä ja toiminnallisuutta, tuo sen palvelut tehokkaasti käyttäjien tietoisuuteen ja on samalla omiaan helpottamaan myös kuntamme yrittäjien toimintaedellytyksiä. Viestimme Rautavaaran laajakaistakunnasta on kunta on ELOSSA ja sieltä löytyy: ELOA, ILOA JA ÄLYÄ.

Peruspalvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä painopiste on kustannustehokkaasti ja hyvin tuotetuissa lähipalveluissa: liikuntapalvelut, kirjastopalvelut, päivähoitopalvelut, vanhuspalvelut ja muut sosiaalipalvelut. Kehittämiskohteina on uusien palvelutuotantotapojen ja yrittäjyyden edellytysten luominen ja edelleen kehittäminen, alueelliset ja seudulliset ratkaisut sekä lähikuntien keskinäinen yhteistyö. Rautavaaran kunnalla on vahvuutensa. Yhtenä vetovoimatekijänä on yhteisöllisyys.

Kuitenkin meidän kaikkien on syytä muistaa, että toivottavaa tulevaisuutta ei synny itseksensä. Tulevaisuus on tehtävä yhteistyössä vastuuta kantaen. **Pienkunta on ihmistä lähellä.**

Kaikesta huolimatta, Rautavaaran kunta tähtää luottavaisena tulevaisuuteen. Kunta ei menesty odottamalla, että joku tekee asiat puolesta. Pitää uskaltaa olla reilusti päätään pitempi muita, koska silloin näkee kauaksi. Rautavaara tarvitsee nyt yhä enemmän näkijöitä ja tekijöitä.

Kunta onkin voimakkaasti mukana LAAJAKAISTA KAIKILLE 2015-hankkeessa yhdessä Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnan (RTVO) kanssa. Kunnan kaikki viisi hankealuetta on menossa vauhdilla eteenpäin. Paalupaikalla Nokkamäki-Metsäkartano yhteys avattiin tänään 1.7.2011. Rautavaaralaiset pääsivät ensimmäisenä Suomessa nauttimaan valtion ja kunnan tukemista 100 Megan huippunopeista ja varmoista yhteyksistä.

Kuntaa kiinnostaa kehittää tuulivoimaa Maaselänmäen-Pitkämäen (Naulavaara) alueella. Paljakan alueen energiakaavassa tulee ottaa mukaan tuulivoima, maalämpö, aurinko-energia ja hake.

Avaan ja haluan samalla esittää lämpimät Kiitokset kaikille Rautavaara-päivien osallistujille ja yhteistyökumppaneille; vahvaa yhteistyötä tarvitaan jatkossakin. Työtä tulee riittämään eikä helpolla tulla pääsemään jatkossakaan.

Tervetuloa kaikki Rautavaaralle Suomen ensimmäiseen Laajakaistakuntaan 29.6.2012-1.7.2012 viettämään kanssamme Rautavaara-päiviä.

Pysytään kaistalla!

Muistattehan, että voitte vaikuttaa kuntamme palvelujen kehittämiseen antamalla palautetta kunnan palveluista. Siitä kaikki kehittämistyökin lähtee. Pienkunta on ihmistä lähellä. Myönteinen ajattelu ei synny itsestään.

Kaikista näistä lisäinfoa tässä *Pihkassa Kotiseutuun-julkaisussa* ja kunnan kotisivuilla www.rautavaara.fi

Unto Murto
kunnanjohtaja
Pihkassa Kotiseutuun-julkaisun

päätoimittaja
puh. 040 860 8100 ja sp: unto.murto@rautavaara.fi